

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 594/2016-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. septembra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou [REDAKOVANÉ], advokátska kancelária, [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 175/2015 a jeho uznesením z 25. januára 2016 a postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 81/2016 a jeho uznesením z 2. mája 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako oneskorene podanú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. augusta 2016 v elektronickej podobe a 26. augusta 2016 v listinnej podobe doručená

sťažnosť

(ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 175/2015 a jeho uznesením z 25. januára 2016 a postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 81/2016 a jeho uznesením z 2. mája 2016 (spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že *«Sťažovateľ je otcom maloletého dieťaťa* [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. *Sťažovateľ s matkou maloletého boli manželia a bývali v [REDAKOVANÉ], kde mali aj trvalý pobyt spolu s maloletým [REDAKOVANÉ].*

Vo februári 2013 sa sťažovateľ presťahoval do [REDAKOVANÉ]. V júni 2013 podala matka návrh na rozvod. Súd v [REDAKOVANÉ] rozhodol rozsudkom zo dňa 17.3.2014... tak, že manželstvo rozviedol, maloletého [REDAKOVANÉ] zveril do starostlivosti matke a opatrovnícke právo udelil obom rodičom. Súd v rozsudku tiež uviedol, že miesto styku otca s maloletým je v [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]. Matka v máji 2014 podala na súd v [REDAKOVANÉ] návrh na zmenu bydliska. Súd v [REDAKOVANÉ] dňa 7.7.2014... návrh matky zamietol a rozhodol tak, že bydlisko maloletého [REDAKOVANÉ] musí zostať v [REDAKOVANÉ].

Matka neoprávnene a proti vôli otca - sťažovateľa, ako aj v rozpore s rozsudkami v [REDAKOVANÉ] premiestnila maloletého [REDAKOVANÉ] dňa 4.11.2014.

Dňa 4.2.2015 sťažovateľ podal žiadosť o návrat ústrednému orgánu v [REDAKOVANÉ]. Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže (ďalej len „Centrum“) opakovane vyzvalo matku k dobrovoľnému návratu dieťaťa do miesta obvyklého pobytu. Matka návrat dieťaťa odmietla. V auguste 2015 sťažovateľ požiadal Centrum o pomoc. Z Centra sťažovateľovi odpísali, že nie sú oprávnení iniciovať súdne konanie vo veci návratu maloletého do [REDAKOVANÉ].

... Bezprostredne po tom, ako si sťažovateľ našiel advokátku, dňa 23.11.2015 doručil Okresnému súdu Košice I. návrh na návrat maloletého dieťaťa do krajiny pôvodu. Okresný

súd Košice I. uznesením zo dňa 25.1.2016, č. k. 11 P/175/2015, rozhodol tak, že návrat [REDAKOVANÉ] do miesta obvyklého pobytu v [REDAKOVANÉ] zamietol.

Súd prvej inštancie odôvodnil svoje rozhodnutie tým, že sťažovateľ nepodal návrh v lehote jedného roka a poukázal na ustanovenie článku 12 ods. 1 Haagskeho dohovoru č. 119/2001 Z. z. o občiansko-právnych aspektoch medzinárodných únosov detí (ďalej len Dohovor). Uviedol tiež, že za miesto obvyklého pobytu maloletého považuje Slovenskú republiku.

Proti uzneseniu súdu prvej inštancie sa sťažovateľ odvolal dňa 25.2.2016.

Krajský súd v Košiciach uznesením zo dňa 2.5.2016, č. k. 7CoP/81/2016, uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.».

3. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami vydanými v konaní o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu a v príčinnej súvislosti s ním aj porušenie práv hmotného charakteru. Porušenie práva na súdnu ochranu sťažovateľ odôvodňuje predovšetkým nesprávnym postupom okresného súdu, ktorý v napadnutom konaní maloletého nevypočul, a tým mu odňal možnosť konať pred súdom. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal aj na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 454/2011. Sťažovateľ považuje výklad lehoty jedného roka ako zákonnej podmienky pre nenariadenie návratu maloletého dieťaťa za príliš formalistický, nerešpektujúci účel a zmysel Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí a Nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1347/2000, ktorý je v zjavnom rozpore s čl. 152 ods. 4 ústavy.

4. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti argumentoval, že „v odvolaní poukázal na Článok 12 Dohovoru, podľa ktorého ak bolo dieťa neoprávnene premiestnené alebo zadržané podľa článku 3 a v deň začatia konania pred justičným alebo správnym orgánom zmluvného štátu, v ktorom sa dieťa nachádza, neuplynula odo dňa neoprávneného

premiestnenia alebo zadržania lehota jedného roka, nariadi príslušný orgán okamžite návrat dieťaťa.

Podľa druhého odseku článku 12 Dohovoru justičný alebo správny orgán nariadi návrat dieťaťa, aj keď sa konanie začalo po uplynutí lehoty jedného roka uvedenej v predchádzajúcom odseku, okrem prípadu, že sa preukáže, že dieťa sa už zžilo s novým prostredím.

... súd prvej inštancie neskúmal a ani neodôvodnil skutočnosť, či sa dieťa zžilo s novým prostredím. Matka, ani kolízny opatrovník a napokon ani samotný súd sa počas konania vôbec nezaoberali tým, kde je miesto obvyklého pobytu maloletého alebo či sa maloletý zžil s novým prostredím. Kolízny opatrovník konštatoval, že neboli zistené nedostatky v starostlivosti dieťaťa. Miesto obvyklého pobytu maloletého nebolo počas konania nikým spochybnované. Záver súdu je preto prekvapivý a sťažovateľ sa o úvahách súdu dozvedel až z uznesenia...

Nie je tiež zřejmé, na základe čoho súd prvej inštancie a odvolací súd dospeli k názoru, že miestom obvyklého pobytu dieťaťa sa stala Slovenská republika. Na základe toho, že uplynula lehota jedného roka ani Dohovor ani Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003... (ďalej len „Nariadenie“) takúto automatickú domnienku nepredpokladajú, respektíve z Dohovoru ani z Nariadenia táto domnienka automaticky nevyplýva. Odôvodnenia uznesenia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu sú v tomto prípade nepreskúmateľné, nakoľko v nich absentujú úvahy súdov, na základe ktorých mali za to, že krajinou obvyklého pobytu je Slovensko.

Krajský súd v Košiciach v odôvodnení len zopakoval odôvodnenie súdu prvej inštancie, pričom nevypočutie maloletého zdôvodnil tým, že „vzhľadom na vek mal. [REDAKOVANÉ] je zjavné, že mentálna vyspelosť maloletého nie je na úrovni, v ktorej by bolo možné čo i len predpokladať, že by bol schopný pochopiť predmet konania a vôbec chápať pojem návratu do miesta obvyklého pobytu, či zžitie sa s terajším novým prostredím, preto ani odvolací súd nepovažoval za potrebné a vhodné maloletého v konaní vypočuť“.

... Napriek jednoznačným ustanoveniam Dohovoru a Nariadenia, ktorými sa vyslovene prikazuje, aby súd vypočul názor dieťaťa, súd prvej inštancie nevypočul dieťa osobne ani prostredníctvom orgánu sociálnoprávnej ochrany detí. Dieťa malo v čase rozhodnutia súdu 7 rokov, bolo teda schopné vyjadriť svoj názor, ktorý mal súd zohľadniť.

... Sťažovateľ poukazuje na to, že od únosu maloletého dňa 4.11.2014 do podania návrhu na súd dňa 23.11.2015 uplynul jeden rok a 19 dní, teda len 19 dní po uplynutí lehoty jedného roka. Takto reštriktívne poňatie Dohovoru odporuje spravodlivému súdnemu konaniu.».

5. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol o porušení v záhlaví rozhodnutia označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru postupmi a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, aby uznesenie krajského súdu sp. zn. 7 CoP 81/2016 z 2. mája 2016 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a aby mu priznal finančné zadosťučinenie v sume 20 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie v záhlaví rozhodnutia označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 175/2015 a jeho uznesením z 25. januára 2016, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 CoP 81/2016 a jeho uznesením z 2. mája 2016.

9. Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

10. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že napadnuté konanie vo veci návrhu na nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu bolo právoplatne skončené potvrdzujúcim uznesením krajského súdu sp. zn. 7 CoP 81/2016 z 2. mája 2016, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 23. mája 2016 prostredníctvom jeho právnej zástupkyne a 25. mája 2016 nadobudlo právoplatnosť. Preto sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie svojich práv postupmi a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktorá bola doručená ústavnému súdu 23. augusta 2016, bola podaná už po uplynutí zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehoty v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

11. Pretože zákon o ústavnom súde neumožňuje odpustiť zmeškanie tejto lehoty (napr. I. ÚS 235/03, I. ÚS 156/04, II. ÚS 267/04, IV. ÚS 35/04), ústavný súd sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

12. Nad rámec dôvodov, ktoré viedli k odmietnutiu sťažnosti, ústavný súd dodáva, že sťažovateľ namietajúci porušenie práva na súdnu ochranu v dôsledku toho, že mu bola postupom konajúcich súdov odňatá možnosť konať pred súdom, mal k dispozícii účinný prostriedok nápravy porušených práv, ktorým bolo v jeho prípade dovolanie podľa ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), v ktorom mohol uplatniť dovolací dôvod v zmysle § 237 písm. f) OSP. Keďže ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľ tento účinný prostriedok nápravy jeho porušených práv nevyužil a dovolanie podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nepodal (lehota na podanie dovolania sťažovateľovi uplynula 25. júna 2016), prichádzalo do úvahy odmietnutie sťažnosti sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj z dôvodu neprípustnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2016